

не регулювання інвестиційних процесів в аграрному секторі повинно сприяти розвитку виробництва, переробки і реалізації сільськогосподарської продукції, зокрема м'ясопереробки, матеріально-технічного забезпечення й сервісного обслуговування аграрного виробництва, заходи та важелі якого прямо чи опосередковано впливають на обсяг інвестування в аграрній сфері.

Література:

1. Федоренко В.Г. Інвестознавство: Навчальний посібник / В.Г. Федоренко, А.Ф. Гойко. – К.: Знання, 2005. – 372 с.
2. Бланк И.А. Инвестиционный менеджмент / И.А. Бланк. – К.: Эльга – Ника-центр, 2001. – 448 с.
3. Клецова Н.В. Залучення іноземних інвестицій у сільськогосподарські підприємства / Н.В. Клецова // Економіка АПК. – 2009. – № 8. - С.89-95.
4. Борейко І.П. Оцінка інвестиційної діяльності підприємств аграрного сектору економіки / І.П. Борейко // Економіка АПК. - № 2. – С.74-79.
5. Промислова політика як чинник післякризового відновлення економіки України: аналітична доповідь / [О.В. Собкевич, В.Г. Савенко, А.І. Сухоруков та ін.]; За ред. Я.А. Жаліла. – К.: НІСД, 2012. – 41 с.

Рецензент: д.е.н., професор Філіпова С.В.

УДК 657:005.52

БУХГАЛТЕРСЬКИЙ ОБЛІК ЯК ДЖЕРЕЛО ІНФОРМАЦІЇ ДЛЯ ПРИЙНЯТТЯ УПРАВЛІНСЬКИХ РІШЕНЬ

Гаркуша С.А., к.е.н.

Сумський національний аграрний університет

Статтю присвячено виявленню місця даних бухгалтерського обліку в процесі прийняття управлінських рішень та ознакам ефективного управління підприємством.

The article is devoted an exposure the place of information of record-keeping in the process of acceptance of administrative decisions and signs of effective management an enterprise.

Постановка проблеми. За метою і завданнями оцінка фінансового стану сільськогосподарських підприємств не має суттєвих відмінностей від методів, інструментів та технологій, які застосовуються для збору і обробки даних господарської діяльності. Важливе місце при цьому займає фінансовий облік. Основне призначення фінансового обліку – задоволення потреби в інформації тих осіб, які мають відношення до підприємства. Основними його користувачами можуть бути: керівництво підприємства – фінансова інформація впливає на достовірну оцінку ефективності управління підприємством; покупці, які зацікавлені в стабільності постачання продукції; постачальники – зацікавлені в інформації про своєчасність їм виплат за поставлену сировину та матеріали; інвестори – котрі вкладають в підприємство капітал; банки та кредитні установи (кредитори) – зацікавлені в інформації, яка дозволить визначити їм своєчасність виплат за кредитами; працівники підприємства – зацікавлені в отриманні інформації про можливість підприємства виплачувати заробітну плату; державні установи – від успішного функціонування підприємства залежить економічний розвиток даного регіону.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Дослідженням теоретичних та практичних аспектів бухгалтерського обліку як джерела інформації для прийняття управлінських рішень займалися такі вчені: Г.Г. Кірейцев, Т.Г. Камінська, Н.Я. Микитюк, В.А. Єфанов, О.Ю. Юрченко, В.П. Шило та ін. Проте, залишається багато дискусійних питань, що недостатньо узагальнюють місце даних бухгалтерського обліку в процесі прийняття управлінських рішень. Все це обумовило вибір теми статті, спрямованого на сприяння їх теоретичного, методичного і практичного дослідження.

Постановка завдання. Метою статті є виявити місце даних бухгалтерського обліку в процесі прийняття управлінських рішень та виявити ознаки ефективного управління підприємством.

Виклад основного матеріалу дослідження. До основних переваг бухгалтерського обліку можна віднести ті, що за рахунок його даних, з'являється можливість визначити рентабельність роботи підприємства, що, в свою чергу, визначає успішність прийнятих рішень.

Як зазначає Г.Г. Кірейцев, бухгалтер, як фінансовий аналітик, завжди стоїть у витоків економічної інформації про суспільно-корисну діяльність підприємницької структури, досліджує таку діяльність. Він спостерігає, вимірює, відображає та систематизує первинні дані про факти господарського життя, класифікує і перетворює їх в інформаційні моделі окремих економічних об'єктів, що приймають участь в процесах відтворення [3, с. 24].

Н.Я. Микитюк, в свою чергу, вказує, що основним джерелом інформації для менеджменту є обліково – аналітична система, яка містить різнобічну економічну інформацію про об'єкти управління. Система обліку містить значні обсяги різноманітних даних, які відрізняються складністю, логічністю та простотою арифметичної обробки. Цінність облікової інформації визначається можливостями, котрі вона надає для прийняття управлінських рішень [4, с. 92].

Група авторів на чолі із В.П. Шило також зазначають, що для прийняття ефективних управлінських рішень потрібно систематизувати значний обсяг інформації з бухгалтерського обліку, контролю та аналізу [5, с. 49].

Не дивлячись на різноманіття вітчизняних видань з менеджменту, вказує Т.Г. Камінська [2], питання його інформаційного забезпечення залишається відкритим. Фундаментом менеджменту, його банком даних повинен стати управлінський облік і управлінський аналіз. Їх призначення полягає в інформаційній підтримці менеджменту.

В свою чергу, В.А. Єфанов та О.Ю. Юрченко зазначають, що в цілому якість управління сільськогосподарським підприємством визначають за загальної тенденції зростання обсягів виробництва абсолютним співвідношенням кінцевих результатів та витрат. При цьому кінцеві результати не співпадають у часі і просторі з моментом прийняття управлінських рішень [1, с. 130].

Не дивлячись на різноманіття міркувань, можна виділити загальне, що дозволяє розробити надалі єдиний підхід до створення ефективних систем ухвалення управлінських рішень. Така єдність обумовлена схожими ознаками, однаковою структурою процесу підготовки рішень, одними й тими ж елементами управлінської технології, підпорядкуванням загальним вимо-

гам. Аналіз фінансових звітів, який включає порівняння показників діяльності господарюючого суб'єкта з показниками інших підприємств цієї галузі та оцінку тенденцій позицій підприємства в майбутньому, допоможе керівництву визначити недоліки у діяльності і розробити заходи для їх усунення.

Головна вимога, що пред'являється до фінансової звітності, полягає в тому, щоб вона була корисною для користувачів. А якість та корисність звітів залежить від принципів, на які спирається фінансовий облік. Слід також зазначити, що призначення їх не в тому, щоб просто констатувати стан підприємства за певний проміжок часу, а в тому, щоб дати можливість користувачам проаналізувати цей стан і зробити висновки про причини погіршення діяльності та розробити шляхи подальшого розвитку.

Про стан підприємства можна дізнатися з аналізу системи коефіцієнтів – це один із способів узагальнення великої кількості фінансових даних і порівняти результати діяльності різних підприємств. Вони дають можливість знайти зміни у фінансовому стані і допомагають визначити тенденції і структуру таких змін.

Прийняти управлінське рішення можна з погляду поточної і перспективи на майбутнє. У першому випадку критерії оцінки – ліквідність і платоспроможність підприємства. Під ліквідністю розуміють здатність його трансформуватися в грошові кошти, а ступінь ліквідності визначається тривалістю тимчасового періоду, протягом якого ця трансформація може бути здійснена. Аналізуючи ліквідність підприємства, мають на увазі наявність у нього оборотних коштів в розмірі, достатньому для погашення поточних зобов'язань.

Якщо розглядати конкретно аналітичні процедури, то можна виділити експрес-аналіз (проводять оцінку економічного потенціалу підприємства – фінансове положення, наявність «хворих» статей у звітності) і детальний аналіз фінансово-господарської діяльності. Другий метод включає в себе попередній аналіз фінансового стану та оцінку (аналіз) економічного потенціалу, оцінку і аналіз результативності фінансово-господарської діяльності – суму коштів у розпорядженні підприємства, коефіцієнт зносу, коефіцієнт оновлення та ін., коефіцієнт швидкої ліквідності, коефіцієнт абсолютної ліквідності, загальний коефіцієнт покриття, коефіцієнт фінансової залежності, коефіцієнт покриття запасів, коефіцієнт маневреності власного капіталу, коефіцієнт співвідношення власних і залучених коштів; коефіцієнт стійкості, коефіцієнт оборотності капіталу, рентабельність власного та авансованого капіталу, дохід на акцію та ін.

Прийняття управлінського рішення тісно пов'язане з роботою бухгалтерії. Логіка цього зв'язку достатньо очевидна: з одного боку, саме в бухгалтерії завжди є дані у вартісній оцінці про активи та зобов'язання підприємства. З іншого боку, техніка бухгалтерського обліку не цілком очевидна для необізнаного користувача, тому не дивлячись на велику кількість цифрового матеріалу будь-який користувач облікових даних вимушений робити деякі аналітичні групування й розраховувати показники, які не передбачені систе-

мою подвійного запису, але необхідні для формування показників оцінки фінансово-господарської діяльності підприємства.

В умовах ринкової економіки, коли бухгалтерські дані стають, по суті, єдиним достовірним джерелом інформації, значущість аналітичних процедур в роботі бухгалтерів істотно посилюється. Можна відзначити принаймні наступні обставини: відбувається різке посилення значущості і відособлення в самостійний розділ управлінського обліку; змінюється робота бухгалтера, оскільки всі технічні дії покладаються на автоматизовані робочі місця бухгалтерів, вивільняється час для більш інтелектуальної діяльності, зокрема по оптимізації управлінських рішень; посилення ролі міжнародних стандартів бухгалтерського обліку; облік і контроль за центрами відповідальності передбачає достатньо великий об'єм аналітичної роботи, у тому числі і від бухгалтерів.

Багато вітчизняних вчених, зусиллями яких формувалася теорія бухгалтерського обліку, вказували на необхідність посилення аналітичної підготовки бухгалтерів та фінансистів шляхом введення в типові програми їх підготовки курсу комерційних і фінансових обчислень.

Аналітичні процедури полягають у виявленні та оцінці співвідношень між фінансово-економічними показниками діяльності господарюючого суб'єкта. Основною їх метою є: вивчення діяльності господарюючого суб'єкта; оцінка фінансового стану підприємства та перспектив його діяльності; виявлення помилок фінансової звітності; скорочення кількості детальних аналітичних процедур; проведення тестування, метою якого є отримання відповідей на запитання, що виникають в ході аналітичних процедур.

В рамках роботи фінансового менеджера дається аналітичне обґрунтування: стратегічного і фінансового планування; активів підприємства та джерел їх утворення; джерел додаткового фінансування; системи контролю за станом та ефективністю використання фінансових ресурсів. трансформації фінансових ресурсів в інші види ресурсів (матеріальні, трудові, грошові); ефективність вкладень в основні засоби, їх склад і структура; оптимальність оборотних коштів; витрат, пов'язаних із залученням коштів; відносини з кредиторами; відносини з дебіторами; відносини з банківською системою.

Ухвалення рішень здійснюється в результаті аналізу альтернативних рішень, що враховують значення ліквідності, фінансової стійкості та рентабельності.

Ефективне управління припускає дві складові – точну оцінку ситуації, що склалася, і вибір можливих і найбільш ефективних комбінацій управлінських рішень. Подібна робота може припускати проходження трьох етапів:

1. Оцінка поточного стану господарства і його зміни в порівнянні з попереднім періодом. Власні спостереження керівника (наприклад, дефіцит грошових коштів відчувається без коефіцієнтів) доповнюються розрахунком фінансових коефіцієнтів.

2. Визначення причин, які привели до зміни фінансового стану підприємства. Необхідно встановити не тільки причини проблем, але і причини успіхів.

3. Розробка програми дій на майбутнє. У період спаду прибутковості особливо значущим стає контроль управління оборотним капіталом – об'ємів

запасів, що купуються, своєчасність постачань. Скорочення оборотних активів може створити додатковий резерв коштів для фінансування.

Висновки. Отже, метою управлінського рішення є підвищення ефективності господарських процесів. Бухгалтерські дані дозволяють виявляти проблеми управління, а баланс в цьому випадку є звітом, який оцінює ефективність управління. Усвідомлення цих підходів призведе до трансформації бухгалтерського обліку з пасивного нагляду в інструмент активного впливу на господарські процеси. Тому бухгалтер повинен не лише отримувати дані про факти господарського життя, а брати лише ті, які потрібні для вирішення конкретних завдань. Адміністрація, в свою чергу, спираючись на дані бухгалтерського обліку і розуміючи їх відносність, повинна вирішувати проблеми, пов'язані з підвищенням ефективності управління господарським процесом.

Література:

1. Єфанов В.А. Ефективність прийняття й оцінки управлінських рішень в системі менеджменту за сучасних умов господарювання [Текст] / В.А. Єфанов, О.Ю. Юрченко // Наукові праці Полтавської державної аграрної академії. Серія: Економічні науки. – 2012. – Випуск 4. Том 1. – С. 126-130.

2. Камінська Т.Г. Управлінський облік, аналіз і контроль в системі менеджменту на підприємстві [Електронний ресурс] / Т.Г. Камінська // Режим доступу : http://www.nbu.gov.ua/portal/Soc_Gum/Oif_apk

3. Кірейцев Г.Г. Регулювання розвитку бухгалтерського обліку в сільському господарстві України [Текст] / Г.Г. Кірейцев // Збірник наукових праць Подільського державного аграрно-технічного університету / За редакцією д.с.-г.н., проф., академіка АН ВШ України М.І. Бахмата. – Кам'янець-Подільський. – 2009. – Випуск 17, Том 2. – С. 22-29.

4. Микитюк Н.Я. Обліково-аналітична інформація в системі управління [Текст] / Н.Я. Микитюк // Інноваційна економіка. Всеукраїнський науково-виробничий журнал. – 2009. – Випуск 3. №13. – С. 92-95.

5. Шило В.П. Роль контролінгу в системі управління підприємством [Текст] / В.П. Шило, С.Б. Ільїна, І.Ю. Меньша // Вісник Хмельницького національного університету. Серія: Економічні науки. – 2011. – №1. – С. 45-50.

Рецензент: д.е.н., професор Михайлова Л.І.

УДК:339.922:338436(477)

МІЖНАРОДНА ЕКОНОМІЧНА ІНТЕГРАЦІЯ УКРАЇНИ: ТЕОРІЯ ТА ПРАКТИКА

Губенко В.І., д.е.н., професор

Білоцерківський національний аграрний університет

Досліджено теоретичні основи міжнародної економічної інтеграції і стан зовнішньоекономічних відносин України та її АПК за 2000-2011 рр.; доцільність програмування і реалізації Україною різних напрямів векторів, спрямовуючи сили тяжіння до розвинутих країн, особливо ЄС та враховуючи в контексті російського вектора інтеграції напрями її розвитку щодо збереження статусу великої держави.

The theoretical foundations of international economic integration and the condition of the foreign economic relations of Ukraine and its AIC from 2000-2011 are proved; feasibility of programming and implementation by Ukraine of different directions vectors directing the force of gravity to developed countries, especially the EU and given in the context of the Russian vector integration areas of its development on conservation status of a great state is proved.